

SAMEN VOORUIT IN GELDERLAND

**POLITIEK PROGRAMMA
2020-2024**

DWARS

GROENLINKSE JONGEREN

GELDERLAND

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	2
MOBILITEIT EN OV	3
VLUCHTELINGEN EN MIGRATIE	5
INCLUSIE	7
GESCHIEDENIS EN HERDENKINGEN	9
HUISVESTING	11
ONDERWIJS EN JEUGDZORG	13
WERK EN INKOMEN	15
DUURZAAMHEID	17
VERWIJZINGEN	19

INLEIDING

In Gelderland heeft groene politiek een goed thuis. De provincie is niet voor niets de groenste van Nederland en overheden laten zien dat zij ook zelf kunnen verduurzamen. Juist omdat er zoveel is om trots op te zijn, is het belangrijk dat er een kritische stem te horen is. Een stem die de politiek bij de les houdt. Groene politiek moet namelijk ambitieus zijn, maar ook daadkrachtig. Daarnaast moet groene politiek vooral rood zijn, want zonder rechtvaardigheid is er geen groene toekomst. In Gelderland mag niemand achterblijven en ook buiten Nederland mogen Gelderse beslissingen de levens van anderen niet schaden. In de komende jaren zullen voor het herstel van de covid-19 pandemie grote besluiten nodig zijn. Om de vele stemmen van DWARS Gelderland eensgezind naar buiten te laten treden, is dit politieke programma geschreven. De politieke commissie heeft dit gedaan samen met de input van alle leden op speciale avonden. Met deze ideeën op papier kan DWARS Gelderland naar de fracties en programmacommissies van GroenLinks om de stem van jongeren te laten horen.

In de pagina's die volgen zijn belangrijke beleidsvelden waar gemeentes en de provincie zich mee bezighouden voorzien van een DWARS perspectief. Hierbij zijn het ideaal en de oplossing zijn niet los van elkaar te zien. Daarom bestaat elk hoofdstuk uit een zacht verhaal met onze waarden en een harde lijst met punten die Gelderland beter kunnen maken.

Wij wensen je veel leesplezier.

De politieke commissie van DWARS Gelderland:

Janno Rook

Meryn Weemen

Marnix Sullen

Sander van der Goes

Joost Gerretschien

MOBILITEIT EN OV

Het verplaatsen van mensen en goederen heeft een grote impact op de leefomgeving en de gezond- en veiligheid van mensen. In Gelderland moet iedereen gemakkelijk en schoon kunnen reizen, hoewel minder soms beter is. Om dit mogelijk te maken moet het roer om. Duurzaamheid en toegankelijkheid van het openbaar vervoer moeten centraal komen te staan. De provincie en gemeenten hebben een grote rol in de infrastructuur, hierbij kan geen ruimte meer bestaan voor fossiele mobiliteit. Aan de andere kant zijn dezelfde oplossingen niet overal toepasbaar. Er is extra aandacht voor gebieden waar toegankelijkheid nu nog niet normaal is. Overal geldt dat de kwaliteit van het openbaar vervoer leidend is, aangezien mobiliteit geen product is maar een recht.

Investerings in nieuwe wegen voor auto's kan bijvoorbeeld niet meer. Op korte termijn moet elk openbaar vervoersmiddel zonder fossiele brandstoffen bewegen. Door op elk station in Gelderland OV-fietsen te zetten wordt ook de bereikbaarheid van dorpen verbeterd. Openbaar vervoer is niet overal in Gelderland de oplossing, soms zullen elektrische auto's het meest duurzaam zijn. Auto's en OV zijn niet goedkoop, maar vervoer moet voor iedereen mogelijk zijn. Daarom moeten er in dunbevolkte gebieden ook betaalbare elektrische deelauto's komen. In het Gelderland van de toekomst is een auto op elke oprit niet meer normaal.

1. Er wordt niet meer geïnvesteerd in fossiele infrastructuur, zoals wegen, parkeerplaatsen of tankstations.
2. Binnensteden worden autovrij gemaakt, om uitstoot te verminderen en gezondheid en leefbaarheid te verbeteren.
3. Om het mogelijk te maken zónder auto te leven wordt er ingezet op het realiseren van elektrische deelauto's buiten de stad en in afgelegen gebieden. Wanneer een auto écht nodig is, kan er zo gebruik van worden gemaakt.
4. Er komen minder parkeerplaatsen, zodat men gestimuleerd wordt om met het OV naar hun werk te gaan.
5. De focus binnen het OV moet liggen op de kwaliteit. Wanneer verbindingen onhandig en onregelmatig zijn, kan het nooit tegen de auto op.
6. OV is niet voor iedereen een keuze, sommigen zijn ervan afhankelijk. Daarom is het uitgangspunt dat goed openbaar vervoer een recht is, geen product.
7. Er worden meer fietsenrekken aangelegd bij bushaltes en treinstations, zodat mensen veilig hun fiets kwijt kunnen wanneer ze met het OV reizen.
8. Duurzame alternatieven worden éérst ingevoerd, voordat de oude manieren verdwijnen.
9. In het Gelderland van de toekomst is een auto op elke oprit niet meer normaal.

VLUCHTELINGEN EN MIGRATIE

Mensen die het land waar zij in zijn opgegroeid ontvluchten behoren tot de kwetsbaarste van deze wereld, ongeacht hun redenen. De landelijke politiek zet zich niet genoeg in voor deze mensen. Gelderse overheden zouden zich daarom extra moeten inzetten voor de opvang van vluchtelingen en ervoor moeten zorgen dat zij een prettige plek in onze samenleving vinden. Aan de ene kant kan het eigen beleid verbeterd worden, maar aan de andere kant kunnen Gelderse overheden hun stem gebruiken om het kabinet ter verantwoording te roepen. Wanneer diverse groepen in Nederland samenleven, moet ervoor gezorgd worden dat niemand achterblijft of zich afzondert. Diversiteit maakt Gelderland sterker, maar om dat mogelijk te maken moet er moeite voor worden gedaan.

1. Voor iedereen die dat nodig heeft moet bed- bad- en broodvoorzieningen beschikbaar zijn. In Gelderland hoeft niemand op straat te slapen.
2. Het wordt asielzoekers en statushouders makkelijk gemaakt om midden in de samenleving te staan. Gemeenten betrekken hen actief bij wat er in de buurten gebeurt.
3. In steden en dorpen zijn er fysieke plekken waar ontmoet kan worden en ook hulp bij documenten wordt aangeboden.
4. Gemeenten die AZC's in eigen vastgoed onderbrengen dragen actief bij aan fatsoenlijke voorzieningen.
5. De begeleiding van statushouders wordt serieus genomen. Om hen een prettige plek in Gelderland te geven worden niet alleen voor onderwijs- en werktrajecten gezorgd, maar faciliteren gemeenten ook actief brede sociale contacten.
6. Integratie komt niet van één kant. Wanneer een gemeente subsidie verstrekt aan een maatschappelijk doel zoals een sportclub mogen er ook eisen worden gesteld aan de inzet voor het betrekken van groepen diverse achtergronden.

INCLUSIE

Ook in Gelderland is er veel ruimte voor verbetering wanneer het gaat om inclusie en diversiteit. In de raden en staten die beslissingen nemen namens alle Gelderlanders is de oudere witte man nog steeds oververtegenwoordigd. Gemakkelijke toegang tot de openbare ruimte is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Daarnaast voelt niet iedereen zich op straat of in onze klaslokalen zich op zijn gemak om zichzelf te zijn. Het is gebleken dat ook in Nederland inwoners anders worden behandeld vanwege hun achtergrond. Voor iedereen die op dit moment nog buiten de boot valt, moeten overheden en de politiek zich expliciet en concreet inzetten. Onrechtvaardigheid bestaat in Nederland niet langs simpele verhoudingen zoals arm of rijk. Daarom is politiek pas eerlijk als er aandacht is voor elke manier waarop mensen in Nederland op dit moment worden achtergesteld.

1. Er komen gender neutrale wc's in elk publiek gebouw.
2. Lokale politieke partijen streven naar een maximum van 60% aan cisgender mannen op de verkiezingslijsten.
3. Partijen streven naar een samenstelling van minimaal 50% niet-mannen in de kandidatencommissie.
4. In elke gemeentelijke vacature komt een tekst te staan waaruit blijkt dat mensen van alle achtergronden en genders, zodat iedereen zich uitgenodigd voelt om te solliciteren.
5. In uitspraken en acties zijn de rechten van LHBTQI+ een prominent onderwerp, juist in gemeenten waar dit niet vanzelfsprekend is
6. Gemeenten stellen strenge eisen aan de toegankelijkheid van publieke ruimtes, zodat ook inwoners met een beperking deel kunnen nemen aan het openbare leven.
7. De openbare ruimtes van de gemeente zijn weinig prikkelbaar, zodat ook mensen met een beperking deel kunnen nemen aan participatietrajecten.
8. Voor de verbetering van de leefruimte gaan gemeentes actief op zoek naar ervaringen, vooral vanuit achtergronden die anders onder gerepresenteerd zijn.
9. Gemeente nemen een actieve rol in het organiseren van voorlichtingen op middelbare scholen, waarbij aandacht is voor het samenleven met de ander.
10. Etnisch profileren gebeurt in elke laag van de overheid, op straat en vanachter het bureau. De eerste stap richting een oplossing is door het te bespreken.
11. Beleid gericht op inclusie voor veel gemeenten lastig. Om te leren van elkaar zorgt de gemeenteraad ervoor dat plannen die goed werken gedeeld worden met buurgemeenten, ook over de grens. Dit kan via interregionale samenwerkingsverbanden.

GESCHIEDENIS EN HERDENKINGEN

DWARS Gelderland vindt het belangrijk om uit de geschiedenis lessen te trekken voor de toekomst. Mede daarom is het belangrijk de geschiedenis op een inclusieve manier naar voren te laten komen in de herdenkingscultuur. Niet alleen gebeurtenissen en/of personen uit de westerse joods-christelijke cultuur, maar ook uit andere culturen, zoals Keti Koti, verdienen herdenking. Daarbij vinden we het belangrijk om met een open blik te blijven kijken en niet weg te lopen voor de duistere aspecten van bepaalde personen en gebeurtenissen die geëerd worden.

1. Gemeenten en de provincie zouden volgens DWARS Gelderland scherp moeten zijn op wat we vieren en waarom, omdat sommige herdenkingen van zaken die als positief worden beschouwd, ook een duistere kant hebben die benoemd dient te worden.
2. Het is belangrijk de geschiedenis niet alleen uit de boekjes te leren, maar juist ook levendig te maken voor nieuwe generaties, zodat die er op een eigentijdse manier kennis mee kunnen maken. Scholen zouden op zo'n manier aandacht moeten geven aan de geschiedenis en daarbij ook het lokale aspect moeten betrekken.
3. De aandacht voor de geschiedenis, ook in vorm van herdenkingen, moet op een inclusieve manier gebeuren. Karikaturen die niet door elke groep als inclusief worden ervaren, zoals zwarte piet, passen daar niet bij.
4. Lokale en regionale overheden zouden ruimte moeten geven aan eigen initiatieven van bijvoorbeeld minderheden voor herdenkingen, en mensen de vrijheid te geven te herdenken wat ze willen. De overheid zou daarbij moeten faciliteren en de veiligheid voor herdenkenden moeten beschermen.

HUISVESTING

DWARS Gelderland beschouwt voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor iedereen als een randvoorwaarde voor een gelukkig bestaan. De woningvoorraad moet daarom afgestemd worden op de woningbehoefte. Bij het bijbouwen van woningen dient rekening te worden gehouden met betaalbaarheid, duurzaamheid, en de beperking van de schade aan het landschap door middel van inbreiding. Bij bevolkingskrimp en de vaak daarmee gepaard gaande krimp van het aantal huishoudens, dient de leefbaarheid in krimpgebieden wel op peil te worden gehouden om te voorkomen dat inwoners van krimpgebieden tweederangsburgers worden.

1. Bijbouwen waar dat nodig is, is belangrijk. Het landschap moet zo min mogelijk lijden onder de nieuwbouw, dus wordt er gekozen voor plekken waar de impact minder is.
2. Studenten zitten in een kwetsbare financiële en sociale positie. Bij het bepalen van de voorraad moet voor hen extra aandacht zijn.
3. We geven minder ruimte aan parkeerplaatsen en meer aan ov, zodat er in de stad meer ruimte vrijkomt voor woningbouw.
4. Buiten steden moet ook een acceptabel niveau van voorzieningen worden behouden, waarbij alternatieve en tijdelijke vormen van woonbouw als tiny houses oplossingen bieden.
5. Ook op het platteland mag de bouw niet stilstaan om het aantrekkelijk te houden, aangezien niet iedereen op een verouderde woning of een één- of tweegezinswoning zit te wachten. Woningen kunnen ook omgebouwd worden en waarmee beter op de vraag worden afgestemd.
6. Er moeten afspraken tussen en binnen krimp gemeentes worden gemaakt, om te voorkomen dat dorpen met elkaar gaan concurreren om inwoners en er veel wordt geïnvesteerd voor niets. Het ov op het platteland moet toereikend blijven, maar moet ook op een enigszins efficiënte manier vormgegeven worden, bijvoorbeeld met kleinere bussen of automaatjes.
7. We vinden het belangrijk dat er voor elke bevolkingsgroep fatsoenlijke en betaalbare huisvesting moet zijn. Des te belangrijker is het voor studenten om, zodra zij de arbeidsmarkt betreden, ook door te stromen naar een woning die bij die levensfase vast. Nu zien we dat veel studenten in hun studentenwoning blijven omdat ze geen starterswoning kunnen vinden.
8. Senioren blijven vaak in een eengezinswoning wonen omdat er voor hen geen seniorenwoning beschikbaar is. Uitgangspunt voor ons blijft dat iedereen kan wonen op een manier die bij hen past.
9. Duurzaamheid staat bij ons hoog in het vaandel. Woningen, zeker nieuwbouw, moeten zo duurzaam mogelijk worden ingericht. Minimalistische woonvormen, zoals tiny houses en woongemeenschappen, zouden moeten worden gestimuleerd.
10. Huisjesmelkerij moet worden tegengegaan. Huisjesmelkers gebruiken de kwetsbare positie van studenten om te hoge huren te vragen en andere regels aan hun laars te lappen, bijvoorbeeld door zich niets aan veiligheidsregels te houden.
11. Illegale verkamering moet worden aangepakt op een manier waarop de dader, de huisjesmelker, wordt aangepakt i.p.v. de huurder.

ONDERWIJS EN JEUGDZORG

Jonge mensen zijn kwetsbaar. Voor velen is school een veilige ruimte, wanneer thuis dat niet kan zijn. Ook gemeenten hebben een rol in de kwaliteit en toegankelijkheid van onderwijs. Wanneer extra hulp nodig is, moet dit voor iedereen beschikbaar zijn. Investerings in jeugdzorg zijn goed, omdat zij veel latere problemen en kosten kunnen proberen. Toch is creativiteit soms nodig, omdat de kosten niet werkbaar zijn. Aan de ene kant is preventie en voorlichting essentieel om kosten te beperken. Wanneer gemeenteraden lastige keuzes moeten maken, is het belangrijk dat cliënten zelf hierbij betrokken worden. Onderwijs gaat voorbij de school. Het hoger en middelbaar onderwijs staan midden in de samenleving. Ook is er aandacht voor het leven lang ontwikkelen, omdat in Gelderland laaggeletterdheid veel voorkomt. Niet iedereen leert goed uit een boek, daarom helpen gemeenten bij het verbinden van onderwijs met cultuur, maatschappij en natuur.

1. Goed leren lezen doe je niet zomaar. Laaggeletterdheid wordt daarom op meerdere manieren tegengegaan. Soms is een gratis taalcursus de oplossing, maar er moet ook ruimte zijn voor informeel leren.
2. In de stap van onderwijs naar werk spelen gemeenten een actieve rol.
3. Universiteiten en hogescholen betrekken hun directe omgeving actief bij onderzoek en onderwijs. De resultaten worden laagdrempelig gedeeld.
4. De verbindingen tussen jeugdzorg en onderwijs moeten worden verbeterd.
5. Bij het maken van keuzes over jeugdzorg worden cliënten(raden) actief betrokken.
6. Seksuele voorlichting is erg belangrijk, maar niet iedere school pakt dit goed aan. Gemeenten zorgen ervoor dat elke school eenzelfde minimaal niveau behaalt, waarbij niet alleen soa's en veilige seks worden besproken, maar ook seksuele diversiteit, consent en genot.
7. Beleid over cultuur en natuur wordt gekoppeld aan het onderwijs in de buurt.
8. Investerings in jeugdzorg zijn het waard, omdat het levens verbetert en veel kosten voorkomt. Bezuinigen op de toegang of kwaliteit van jeugdzorg mag alleen wanneer het niet anders kan.

WERK EN INKOMEN

DWARS Gelderland vindt dat iedereen recht heeft op een bestaan. Een bestaan waarin je geluk haalt uit je leven, waarin je wordt geholpen en bijgestaan als het nodig is en waarin eenieder zich maximaal kan ontwikkelen. Deze idealen worden naar ons idee niet genoeg uitgedragen door het huidige regeringsbeleid en het regeringsbeleid van de afgelopen jaren. Daarom vinden wij dat gemeenten zich hard moeten maken om regelingen in te passen om het beleid te herstellen. We moeten ervoor zorgen dat jongeren de toekomst met zekerheid tegemoet kunnen kijken. We moeten af van schimmige arbeidscontracten waarmee jongeren oneerlijke risico's lopen tijdens hun werk. We moeten toewerken naar een eerlijke beloning voor werk, zodat we afkomen van werkenden armen. Niemand zou in Nederland arm hoeven te zijn.

1. De overheid heeft een grote taak in het voorkomen van armoede bij burgers. Er komen daarom basisbanen bij de gemeenten, zodat iedereen die wil werken ook kan werken.
2. Niemand zit voor de lol werkloos thuis en mensen die werkloos zijn dragen ook op andere manieren bij aan de samenleving. Bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk. De tegenprestatie voor de uitkering wordt daarom niet meer geëist.
3. Iedereen heeft recht op een bestaansminimum. Gemeenten in Gelderland gaan experimenteren met een vorm van het basisinkomen.
4. Het leven wordt steeds duurder. Gemeenten in de regio gaan zich inspannen voor het verhogen van het minimumloon en jeugdloon.
5. Binnen Gelderland gaan we voor een circulaire economie, met veel regionale producten.

DUURZAAMHEID

De hele wereld bevindt zich midden in een klimaat- en biodiversiteitscrisis. Ook in Gelderland vriest het minder en zijn nog maar weinig insecten te vinden, terwijl industrie en landbouw niet van plan lijken het roer binnenkort om te gooien. Klimaat en biodiversiteit zijn niet alleen onderwerpen voor de Tweede Kamer, maar juist kansen voor lokale overheden om verantwoordelijkheid te nemen. Grote beloftes op termijn, zoals klimaatneutraal zijn in 2030, zijn belangrijk. Nog belangrijker is het om nu actie te ondernemen door duurzame alternatieven mogelijk en aantrekkelijk te maken en vervuilende praktijken onaantrekkelijk te maken. Duurzaamheid betekent niet alleen behoud van de leefomgeving voor de toekomst, maar ook rechtvaardige verhoudingen met armere landen in het heden. DWARS ziet een Gelderland voor zich dat verantwoordelijkheid neemt en actief opkomt voor natuur en milieu.

1. Overheden maken duidelijk dat de klimaatcrisis hen menens is, door ambitieuze doelen op te stellen.
2. Grote beloftes gaan hand in hand met stevige acties. Vergezichten gaan daarom altijd gepaard met concrete maatregelen op de korte termijn.
3. Duurzaamheid eindigt niet bij gemeentelijke of provinciale grenzen. Bij nieuw beleid wordt daarom ook altijd gedacht aan effecten voor mens en milieu elders in de wereld.
4. Gelderse gemeenten nemen actief deel aan internationale netwerken voor gemeenten en dragen bij aan het delen van kennis en middelen met overheden in ontwikkelende landen.
5. Natuurbeleid vindt niet alleen plaats binnen parken of beschermde gebieden. Ook dicht bij mensen zet de overheid zich in om een rijke biodiversiteit te realiseren.
6. Het wordt voor scholen mogelijk gemaakt om in de buurt natuuronderwijs te geven, bijvoorbeeld door middel van stadslandbouw of tiny forests.
7. Rood en groen zijn één en hetzelfde. Groen beleid mag niemand achterstellen, maar moet juist kansen bieden voor méér gelijkheid.
8. De transitie naar een groene en eerlijke wereld kan niet zonder consuminderen en lokale consumptie. Lokale overheden spelen een actieve rol bij het ontkoppelen en sluiten van lokale kringlopen.

VERWIJZINGEN

De foto's in dit politieke programma zijn gebruikt onder licentie van de Creative Commons, waarvan de voorwaarden [hier](#) te vinden zijn.

De foto's zijn genomen door: Rob Dammers (Mobiliteit & OV), Victor Sassen (Omslag; Huisvesting; Inclusiviteit; Duurzaamheid), Daniël Mennerich (Geschiedenis & Herdenkingen), UN Photo (Vluchtelingen & migratie) Alan Levine (Onderwijs & jeugdzorg) Duncan Rawlinson (Werk & inkomen).

Dit politiek programma is een product van de Politieke Commissie van DWARS Gelderland. Elk hoofdstuk had een verantwoordelijk lid. Dit waren Janno (Huisvesting; Geschiedenis & herdenkingen), Meryn (Inclusiviteit; Mobiliteit & OV) Marnix (Onderwijs; Jeugdzorg), Sander (Werk & Inkomen) en Joost (Vluchtelingen & migratie; Duurzaamheid).